

Potrošnja & Proračun

Učno gradivo za finančno izobraževanje
za otroke od 9 do 13 let

Izdaja

1. Izdaja, Hamburg 2021

Odgovoren: Fundacija finlit gGmbH
Steindamm 71, 20099 Hamburg, Nemčija
Telefon: +49 40 2850 2597
info@finlit.foundation, www.finlit.foundation

Koncept in implementacija: Helliwood media & education im fjs e. V., Berlin, Nemčija
Zasluge za slike: shutterstock.com/ AShvets, p.3: Matthias Oertel, <https://www.matt-hiasoertel.de>; grafika: shutterstock.com – especially Macrovector and drumcheg

Vsebino učnega gradiva, ki je trenutni verziji, ni dovoljeno uporabljati in reproducirati.

Izjava o omejitvi odgovornosti: vse informacije so bile natančno raziskane in zbrane. Ne prevzemamo nikakršne odgovornosti za pravilnost in popolnost vsebine ali morebitne spremembe, ki bi lahko nastale v tem času.

Spoštovani bralci,

Veseli nas, da ste se odločili za uporabo učnega gradiva ManoMoneta. To pomeni, da ste že prepoznali kako pomembno je poučevanje finančne pismenosti in pogovor o denarju z otroci in najstniki.

Finančne odločitve lahko močno vplivajo na prihodnost. Negotovi časi hitro pokažejo, kako pomembno je biti finančno pripravljen na nepredvidljive dogodke. Finančna pismenost je veščina, ki jo uporabljamo v vsakdanjem življenju. OECD je o tem prepričan prav tako kot mi. Po vsem svetu finančno pismenost opredeljujejo kot eno od šestih osnovnih veščin za uspešno življenje v 21. stoletju. In prav finančne pismenosti bi se morali otroci po vsem svetu naučiti čim prej.

Mnogi mladi pravijo, da se o denarju in financiranju učijo premalo ali nič. Sprememba na tem področju bo zahtevala čas in veliko izobraževalne vneme staršev, učiteljev in zunajšolskih partnerjev. Z vašo pomočjo želimo vsakemu otroku dati priložnost za finančno opismenjevanje in ga pripraviti na finančne odločitve v vsakdanjem življenju. Finančno opismenjevanje lahko poteka v šoli ali v sklopu obšolskih dejavnosti.

Pobuda ManoMoneta je zavezana temu cilju. Razvili smo koncept, ki vam omogoča, da otroke že od zgodnjega otroštva opolnomočite za odgovorno ravnanje z denarjem. Namenjena je otrokom od devetega do trinajstega leta. ManoMoneta ponuja konkretne ideje za poučevanje, kako se lotiti teme denarja in financ na način, ki je blizu vsakdanjemu življenju otrok in je povezan z drugimi pomembnimi temami in veščinami.

Gradivo vključuje ideje za poučevanje dveh različnih tem. Za vsako temo so na voljo učni načrt, metode, osnovne informacije, delovni listi in še več.

Na voljo je tudi 16 kartic znanja, ki ponujajo izčrpne informacije. Poleg tega ManoMoneta ponuja naloge za utrjevanje in poglobljanje pridobljenega znanja ter reference na sorodne teme, kot sta gospodinjstvo in delo.

Tema finančne pismenosti nam je še posebej blizu. Prepričani smo, da je finančno izobraževanje ključ do samozavestnih in odgovornih potrošnikov. S projektom ManoMoneta želimo naslednje generacije finančno opolnomočiti in jih dobro pripraviti na odgovorno ravnanje z denarjem v vsakdanjem življenju.

Vaša ekipa ManoMoneta

Ekonomika gospodinjstva

Otroci odraščajo v vedno bolj kompleksnem svetu, ki od njih zahteva, da sami prevzamejo odgovornost za svojo finančno prihodnost. Za uspešno prihodnost pa se morajo čim prej naučiti finančnih veščin. (OECD)

Ekonomika gospodinjstva

Na videz preprosta pravila prihodkov in stroškov predstavljajo za številna gospodinjstva velik izziv in lahko vodijo v težak finančni položaj.

Raziskava, ki so jo v Evropi izvedli leta 2014, kaže, da je v povprečju 25 % evropskih gospodinjstev prezadolženih. Na vrhu lestvice sta Madžarska z 49 % in Romunija s 47 %. Najmanj so gospodinjstva zadolžena na Švedskem, le 7%, na Danskem 10% in Finskem 11 %.

Najtežje, vendar zelo pomembno je realno oceniti fiksne mesečne stroške, ki zajemajo najemnino, posojila ali zavarovalne police, položnice za energijo, vodo, elektriko, komunalo, telefon, internet itd. Pomembno je oceniti tudi variabilne stroške, ki se nanašajo na vsakodnevno porabo, kot so na primer hrana, oblačila in druge. Cilj je izračunati svoj razpoložljivi mesečni proračun in se ga držati.

Nakupovanje je zelo mamljivo in se mu je težko upreti, če imamo na voljo toliko različnih možnosti financiranja.

Toda, kar se na prvi pogled zdi privlačno, je lahko zelo zavajajoče. Da bi se izognili nevšečnostim, je dobro, da upravljamo osebni proračun, ki nam pomaga vizualizirati osebno finančno stanje.

To lahko storimo klasično, s pomočjo tabel ali preko zanimivih aplikacij. Vendar dobre osebne finance niso odvisne le od tega kako zastavimo proračun in ga upravljamo. Pomembno tudi to, da nekaj denarja prihranimo za večje nakupe ali težke čase.

Otroke je treba že od malih nog preko igre učiti ravnanja z denarjem. S prvo žepnino že lahko vzpostavimo temelje za odgovorno ravnanje z denarjem. Otroci se morajo naučiti razumeti in prepoznati vrednost denarja, tako bodo dobro vedeli, za kaj ga je resnično vredno zapraviti. Koncept koncept niso vsi nakupi potrebni ali smiselni.

Učno gradivo

S pomočjo stolpičnih grafov spodbudimo učence, da razmišljajo in razpravljajo o vsakodnevnih stroških ter jih primerjajo s proračunom, ki so ga pripravili. Pomemben vidik te naloge je, da se učenci naučijo razlikovati med željami in potrebami. S pomočjo učnih kartic na katerih so zabeleženi finančni izrazi, kot so banka, proračun, proračunski načrt, račun, denar, bančna kartica, varčevalni račun in dolg, učenci pridobivajo potrebno finančno znanje.

Koncept poučevanja pomaga učencem pridobiti osnovne finančne veščine, ki jih potrebujejo v vsakodnevnem življenju.

Znanja

Učenci spoznavajo finančne izraze, ki se navezujejo na Potrošnjo in proračun. Na podlagi novo pridobljenega znanja izdelajo stolpčni diagram za prikaz stroškov. Osnova za njihove izračune je zastavljen in določen proračun. O fiksnih in variabilnih stroških se učenci pogovorijo in jih določijo sami.

Strokovna in metodološka znanja

Učenci

- ✓ uporabijo viharjenje možganov (brainstorming) za pogovor o stroških v vsakdanjem življenju.
- ✓ uporabijo stolpčni diagram za vizualizacijo rezultatov.
- ✓ razumejo razliko med fiksnimi in variabilnimi stroški.

Zmožnosti in spretnosti pri odločanju

Učenci

- ✓ izdelajo stolpčni diagram s stroški iz različnih kategorij.
- ✓ izračunajo stroške, ki so vključeni v proračun.
- ✓ presodijo stroške glede na nujnost.

Veščine socialne

Učenci

- ✓ razpravljajo o stroških na podlagi stolpčnega diagrama in iščejo kompromise.
- ✓ učijo se spoštovati in sprejemati mnenja drugih.

Osebne

Učenci

- ✓ prispevajo k izvedbi naloge na način, ki je usmerjen v rešitve.
- ✓ se naučijo, da je tehtanje prihodkov in stroškov bistven element pri ravnanju z denarjem.
- ✓ se naučijo ravnati odgovorno in vrednostno usmerjeno.

Učni načrt

1. Faza: Ozaveščanje

Učenci spoznajo, kaj v vsakdanjem življenju potrebujejo in za kaj vse potrebujejo denar. Na primeru različnih kategorij stroškov se kritično pogovarjajo o pomembnosti različnih stroškov in odločajo, kateri so nujno potrebni in kateri manj.

1.1 Začnite z viharjenjem možganov

Pogovor lahko spodbudite z vprašanjem "Kaj bi kupili, če bi imeli milijon evrov?" Tako učence motivirate, da podajo vse odgovore, ki jim pridejo na pamet. Nato preusmerite pogovor na temo »proračun«.

Z uporabo metode viharjenja možganov zbirate odgovore skupaj z učenci o stroških s katerimi se vsak dan srečujejo ter spoznavajo zakaj sami oziroma njihovi starši porabijo denar. Skupaj podrobno preglejte življenjske mesečne izdatke oziroma stroške, za kaj se mesečno porabi denar ter na tabli zberite primere za naslednje kategorije: hrana (prehranjevanje), oblačila, osebna nega (higiena), hobiji/prosti čas in šola. Na tej točki vključite tudi kategorijo "prihranki". Če bodo učenci omenili še druge kategorije, jih lahko dodatno zapišete na tablo.

Oblika: Skupinski pogovor | **Učni pripomoček:** Učni list

1.2 Analiza posameznih kategorij

V naslednji fazi z učenci podrobneje preučite eno od kategorij. Preglejte morebitne stroške, ki bi lahko nastali v kategoriji "prosti čas", koliko stane obisk kina, računalniška igra ali športno oblačilo. Učence vprašajte, ali so navedeni primeri nujni stroški ali ne in ali obstajajo cenejše alternative. Opozorite na dejstvo, da ima vprašanje, ali si lahko nekaj privoščite ali ne, ključno vlogo. Učence vprašajte, kaj si mislijo o dolgovih. Poudarite, da si je za večje nakupe mogoče izposoditi denar (vzeti posojilo).

Oblika: Skupinski pogovor

Izbirno: Finančni portfelj

Namesto metode viharjenja možganov začnite z nalogo "Mijin proračun" na straneh 18/19. Ta vaja je dober uvod v drugo fazo lekcije.

Faza 2: Razvoj

Z uporabo učnih kartic se učenci naučijo finančne terminologije. S pomočjo stolpčnega diagrama analizirajo nujne stroške, stvari, brez katerih bi lahko živeli ter določijo prednostne stroške glede na svoje individualne potrebe v okviru določenega proračuna.

2.1 Pridobivanje znanja

Pri opravljanju naloge 2.2 učenci spoznajo ključne pojme, povezane s temo »proračun«. Učence razdelite v 5 skupin. Vsaka skupina prejme učno kartico (banka, proračun, proračunski načrt, račun, dolg) s katero se seznanijo. Nato skupine na kratko razložijo svoj izraz celotnemu razredu.

Oblika: Delo v skupinah | **Učni pripomoček:** Učne kartice

2.2 Oblikovanje stolpičnega diagrama

Pri naslednji nalogi lahko učenci nadaljujejo z delom v skupinah. Vsaka skupina prejme kopijo praznega stolpičnega diagrama (predloga: Stolpični diagram A3), komplet kartic stroškov (predloga) in delovni list (predloga). Učenci naj si ogledajo kartice stroškov, ki jih gradivo omogoča. Vprašajte jih, ali razumejo vse navedene pojme na karticah. Učenci v svoji skupini razpravljajo o tem, katere stroške morajo in/ali želijo v določenem mesecu plačati. Kategorijam naj dodelijo ustrezne kartice stroškov in jih postavijo eno na drugo. Dva računski kvadrata ustrežata 5 evrom. Poudarite, da naj bodo izbrani stroški čim bolj realni.

Pojasnite, da ima vsaka skupina na voljo 200 evrov proračuna in se mora odločiti, kako bo svoj denar upravljala. Pazijo naj, da ne pozabijo vključiti stroškov oziroma denarja, ki je namenjen prihrankom. Ko seštejejo stroške, morajo preveriti, ali jim je uspelo ostati v okviru proračuna. Če je proračun presežen, morajo učenci odstraniti posamezne stroške/izdatke. Če želi učenec vključiti stroške, ki niso vnaprej določeni, lahko sam oblikuje prazne kartice z imenom stroška.

Oblika: Delo v skupinah | **Učno gradivo:** Delovni list, stolpični diagram, kartice

Namig: Opozorite na to, da obstajajo nekateri fiksni stroški (npr. šolska prehrana), ki se jim ni mogoče izogniti. Učenci pa se lahko odločijo za cenejšo šolsko prehrano, kosilo od doma ali malico iz trgovine.

Učne kartice z vsebino :
banka, proračun, proračunski
načrt, račun, dolg, si v PDF
obliki lahko prenesete s
pomočjo QR kode.

Faza 3: Evalvacija / Utrjevanje

Učenci predstavijo svoje rezultate in utemeljijo svojo izbiro izdatkov / stroškov. Predstavijo svoje izbire, pri čemer razmišljajo o nujnosti svojih nakupnih odločitev v smislu nujne in zelene porabe.

3.1 Predstavitev in refleksija

Skupine ena za drugo predstavijo svoje rezultate pred celotnim razredom. V ta namen svoj stolpični diagram obesijo v učilnici, na primer na tablo. Poudarek pri predstavitvi je izbira stroškov v posameznih kategorijah in razlogi učencev za njihovo odločitev. Pogovoriti se je treba tudi o tem, koliko denarja so učenci uspeli prihraniti za primer nepričakovanih dogodkov. Po predstavitvi si pustite čas za vprašanja učencev.

Oblika: Skupinski pogovor | **Učno gradivo:** Grafi

3.2 Utrjevanje

Lekcijo zaključite z utrjevanjem snovi. Vse učence na kratko vprašajte, kaj jim je bilo najbolj všeč, kaj jim je povzročalo največ težav in česa so se naučili.

Oblika: Skupinski pogovor

Izbirno: Finančni portfelj

Strani od 16 do 19 so koristne za razmislek in utrjevanje do sedaj osvojene snovi. Raziskovalno nalogo na straneh 20 in 21 pa lahko dodelite tudi kot izbirno domačo nalogo.

Za učitelje

Čas	Vsebina	Oblika	Medij / Učno gradivo
15 minut	1.1 Uvod z drznim vprašanjem in viharjenjem možganov Uvodno drzno vprašanje; zbiranje spontanih odgovorov o stroških v vsakdanjem življenju	Skupinski pogovor	Metoda: viharjenje možganov
5 minut	1.2 Analiza kategorij Pojasnite različne kategorije stroškov, ki nastajajo v vsakdanjem življenju	Skupinski pogovor	
20 minut	2.1 Grajenje znanja Raziskovanje in razlaga finančnih izrazov	Delo v skupinah	Učne kartice
30 minut	2.2 Ustvarjanje stolpičnega diagrama Umeščanje stroškov v stolpični diagram	Delo v skupinah	A3 plakat stolpičnega diagrama, kopija kartic stroškov, delovni list, vzorec
15 minut	3.1 Predstavitev in refleksija Rezultate svojega dela predstavijo razredu	Skupinski pogovor	Plakat: Stolpični diagram
5 minut	3.2 Utrjevanje Kratke povratne informacije o lekciji	Skupinski pogovor	

Metoda: viharjenje možganov

Metoda

Ta metoda je še posebej primerna na začetku lekcije ali za uvajanje novih tem. Aktivira se predznanje in ustvarjalnost učencev. Če je mogoče, naj imajo vsi učenci možnost, da pri viharjenju možganov nekaj dodajo.

Didaktični cilj

Z uporabo kreativne tehnike viharjenja možganov (brainstorming) lahko učence hitro popeljete v novo temo. Spontano in odprto izražanje učencev spodbuja ustvarjalno in asociativno razmišljanje ter komunikacijske sposobnosti. Naknadna analiza rezultatov trenira učenčeve analitične sposobnosti. Ker ustvarjalna faza ne dopušča kritike, se učenci učijo strpnosti do drugih mnenj in zaznav.

Postopek

- ✓ Izberite temo za viharjenje možganov. To je lahko preprost izraz, citat ali kaj drugega kar bo pri učencih spodbudilo razmišljanje.
- ✓ Učenci naj nekaj časa razmišljajo o temi. To fazo lahko kombinirate s kratkim pogovorom oziroma izmenjavo mnenj med učenci.
- ✓ Zberite ideje učencev. Prepričajte se, da ne pride do sodb. Vse ideje je mogoče svobodno izraziti. Tudi najbolj neverjetne asociacije je treba zabeležiti, najbolje tako, da jih zapišete na tablo. V tej fazi velja pravilo: količina pred kakovostjo.
- ✓ V kratkem zadnjem delu je mogoče izjave kategorizirati, razvrstiti in ovrednotiti. Ideje, zbrane med viharjenjem možganov, služijo kot podlaga za naslednje faze lekcije in lahko ostanejo zabeležene na tabli kot vodilo.

Informacije o metodi

5–30 min.

5–30 udeležencev

Skupinsko

Faza učenja

Ozaveščanje

Vključevanje razvoja

Evalvacija

Material

Zadeva

Metoda: Utrjevanje

Metoda

Ta metoda je primerna kot uvod ali se jo uporabi na koncu pouka, da ugotovimo kakšno je razpoloženje pri učencih in kakšna so njihova mnenja. Utrjevanje se lahko izvede ustno ali pisno. Prednost pisne različice je, da so ideje in misli zabeležene in lahko služijo kot osnova za poznejšo razpravo.

Didaktični cilj

Utrjevanje omogoča vpogled v razpoloženje in misli posameznih učencev. Spodbuja kratko, spontano izražanje mnenj, kar izboljšuje skupinsko komunikacijo. Poleg tega zagotavlja, da lahko vsi učenci prispevajo k razpravi.

Postopek

- ✓ Postavite vprašanje ali podajte trditev, na katero naj se učenci odzovejo.
- ✓ Dovolite jim, da razmislijo o svojem odgovoru na vprašanje ali stališču do izjave. Lahko pa jim naročite, da svoj odgovor tudi zapišejo.
- ✓ Vsakemu učencu dajte besedo. Učenci naj se sami javijo za odgovor. Zaželeno je, da se odgovori ne ponavljajo. Zato lahko učenci rečejo "naprej", če ne morejo dati nekega novega prispevka k razpravi.
- ✓ V primeru, da je potrebna nadaljnja razprava, lahko to učenci povedo z dvigom rok.

Informacije o metodi

10-15 min.

10-30 udeležencev

Skupinsko

Faza učenja

Ozaveščanje

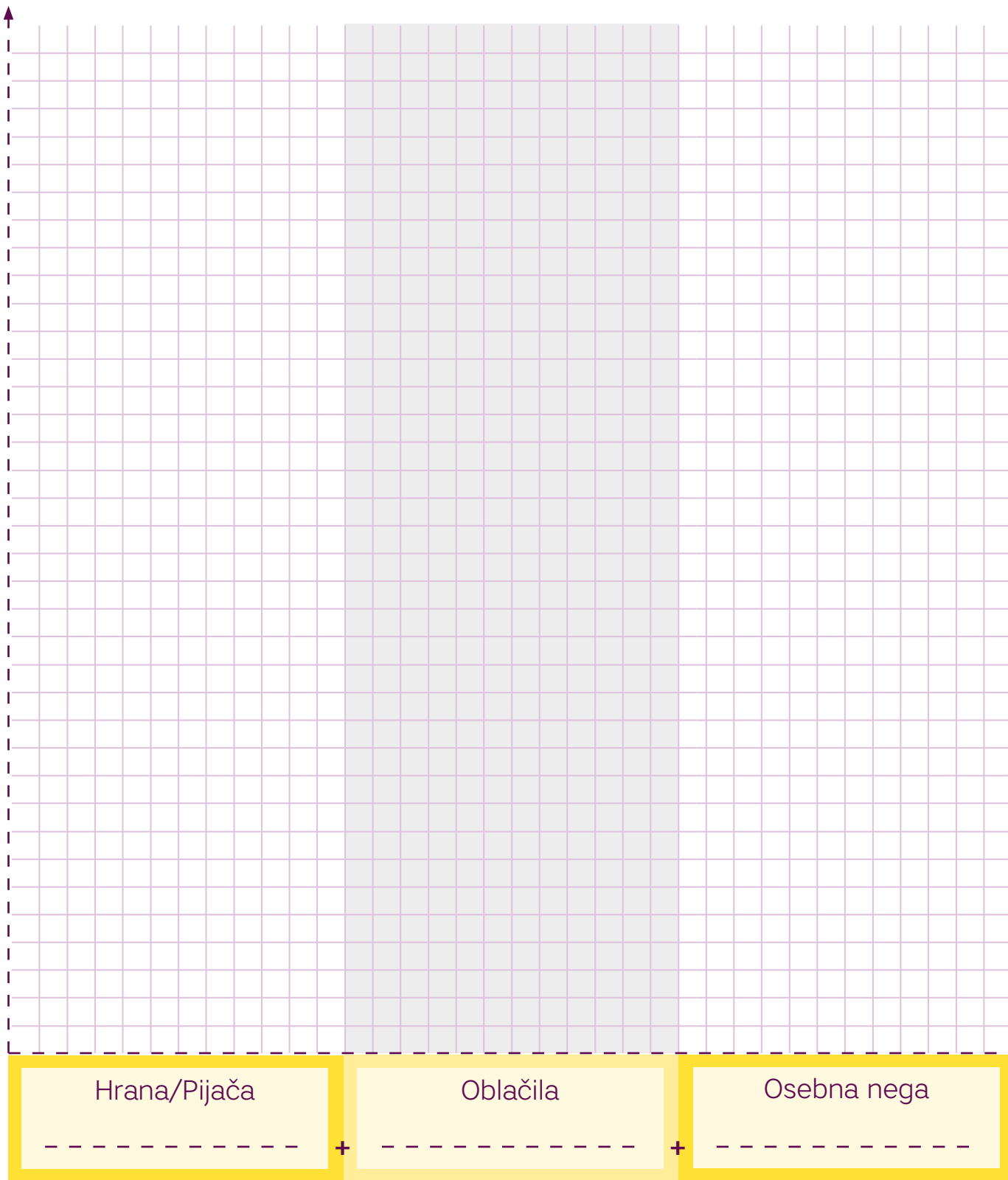
Razvojna integracija

Evalvacija

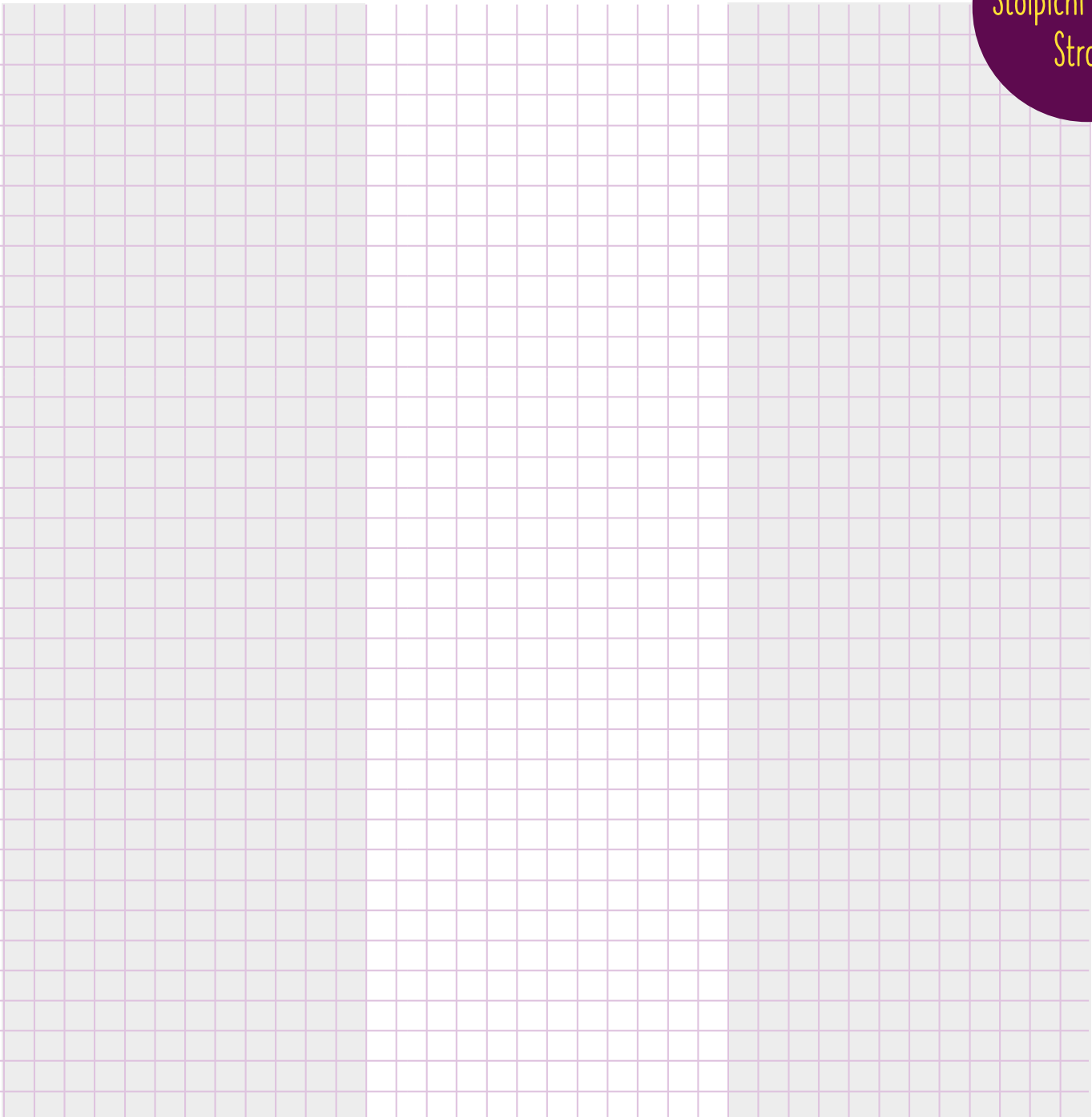
Material

Vprašanje

Izjava

Stolpični diagram:
Stroški

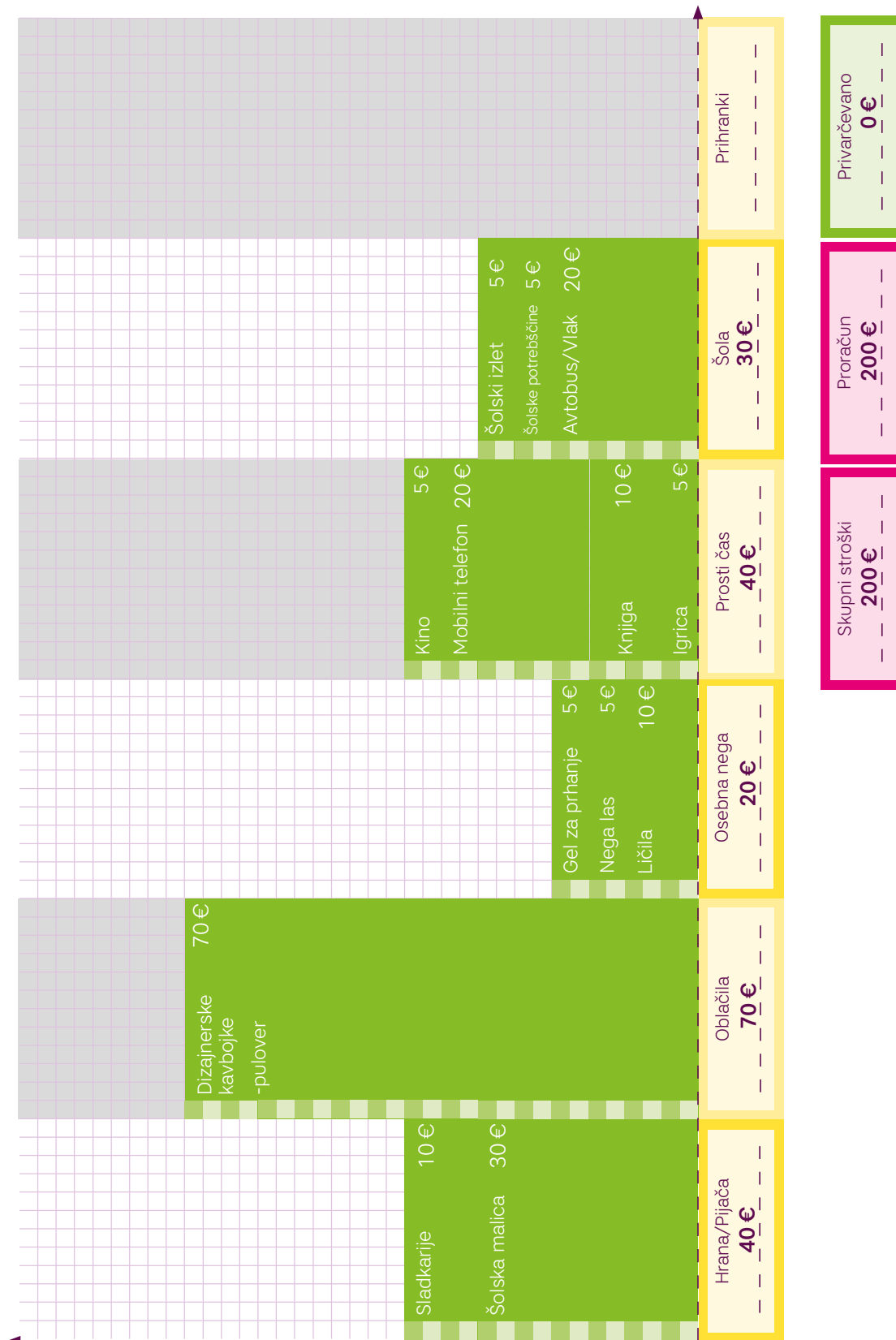

...

$$= \boxed{\text{Skupni stroški}} - \boxed{\text{Proračun}} = \boxed{\text{Privarčevano}}$$

Vzorec

Ime _____

Razred _____

Potrošnja in Proračun

Delovni list: Proračun

Predstavljajte si, da imate mesečni proračun, ki ga ne smete preseči. Če želite ugotoviti, ali se vaš proračun in stroški ujemajo, lahko to preverite s pomočjo stolpičnega diagrama in kartic stroškov. V skupini delajte na sledeči način:

1

Stolpični diagram postavite na sredino mize. Izrežite kartice s stroški, napišite stroške, ki jih potrebujete za vsakdanje življenje, dodajte ceno ter določite, kaj spada v katero kategorijo.

2

Pogovorite se o tem, kaj potrebujete in za kaj želite porabiti denar. Nekatere kartice s stroški, kot sta hrana in pijača, so pomembne, saj jih potrebujete za življenje. Da bi prihranili pri izdelkih, ki jih za življene potrebujete, se lahko odločite tudi za cenejšo možnost. Pri izbiri bodite realni.

3

Kartice dodelite kategorijam in jih postavite eno na drugo.

4

Izračunajte vsoto posameznih kategorij in skupno vsoto. Če vaš skupni znesek presega proračun, potem se morate nečemu odreči. Če je skupni znesek pod proračunom, lahko nekaj položite na varčevalni račun in privarčujete.

Navodila

Kopirajte stolpični diagram na strani 12/13 na papir A3 ter dva kompleta kartic stroškov za vsako delovno skupino.

V tem primeru 2 kvadrata ustrežata 5 evrom, da se prilegata diagramu ali karticam za izračun.

Primeri kategorij

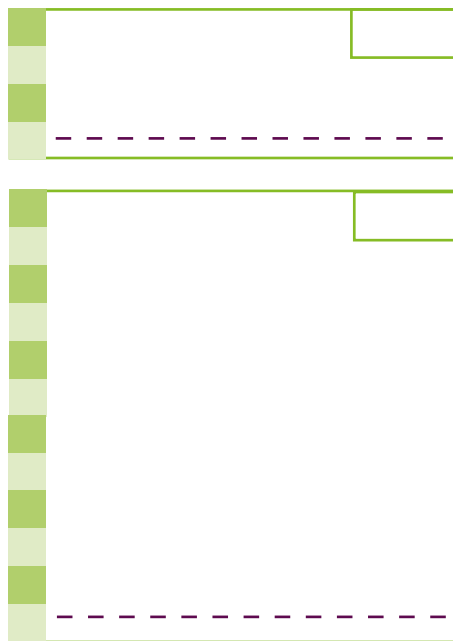
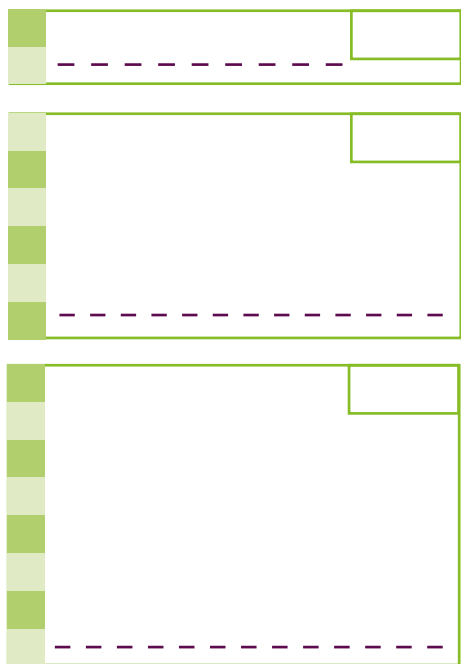
Kategorija Hrana/Pijača: Šolsko kosilo, doma narejeno kosilo, hitra hrana, sladkarije, gazirane pijače in sokovi.

Kategorija Osebna nega: Ličila, zobna nega, izdelki za lase, izdelki za tuširanje, nega kože.

Kategorija Šola: Mesečna vozovnica za avtobus/vlak, stroški avtomobila, šolske potrebščine, šolski izlet.

Kategorija Oblečila: Čevlji priznanih blagovnih znamk, čevlji nižjega cenovnega razreda /rabljen jeans/pulover, majica nižjega cenovnega razreda, kavbojke priznanih blagovnih znamk/pulover, majica priznanih blagovnih znamk.

Kategorija Hobi/Prosti čas: Naročnina za mobilni telefon, mobilna predplačniška kartica, knjige, stripi, revije, športna oprema, športni trening, glasbena šola, glasbene aplikacije, video aplikacije, zbirateljske kartice, aplikacija za igre, računalniške igrice, igrače, kino, gledališče, koncert.

A rectangular box with a decorative left border of alternating light and dark green squares. A dashed purple line is at the bottom. A small white box is in the top right corner.

A rectangular box with a decorative left border of alternating light and dark green squares. A dashed purple line is at the bottom. A small white box is in the top right corner.

A rectangular box with a decorative left border of alternating light and dark green squares. A dashed purple line is at the bottom. A small white box is in the top right corner.

A rectangular box with a decorative left border of alternating light and dark green squares. A dashed purple line is at the bottom. A small white box is in the top right corner.

A rectangular box with a decorative left border of alternating light and dark green squares. A dashed purple line is at the bottom. A small white box is in the top right corner.

Tema: Prezadolženost

(...) gospodinjstva se štejejo za prezadolžena, če imajo stalno težavo z izpolnjevanjem (ali zaostajanjem) svojih obveznosti, ne glede na to ali gre za poplačila posojil, kreditov, obroka za leasing, najemnine, komunalnih storitev ali kakšnega drugega računa iz gospodinjstva.

Poraba in dolg

Nakupovanje je vablivo in še nikoli ni bilo lažje kot danes. Zaradi ponudb kot so: brez obrestno financiranje, kupi zdaj - plačaj pozneje, ugoden nakup na obroke, nakup s kreditno kartico, ugodna posojila ali promocijske cene, itd. se zdi nakupovanje, tudi dragih potrošniških dobrin, bolj dostopno.

Zadolževanje je danes pogosto. Omogoča kratkoročne nakupne odločitve in ponuja ljudem možnost, da si nekaj privoščijo, ne da bi jim bilo potrebno dolgo časa varčevati.

Načeloma dolg ni nujno slab.

Zadolževanje postane težava šele, ko ne zmorete več plačevati računov, kar ogroža vašo sposobnost financiranja življenjskih stroškov. Temu se reče prekomerno zadolževanje, ki se lahko konča z osebnim stečajem.

Vzroki za prezadolženost

Prekomerna potrošnja je eden od petih glavnih razlogov za finančne težave. Vendar pa ne smemo spregledati zunanjih in nepredvidljivih okoliščin ali dogodkov. Najpogostejši razlog za stečaj je izguba zaposlitve. Poleg brezposelnosti ali naključnih dogodkov, lahko pride do prezadolženosti tudi zaradi:

- bolezni, odvisnosti, nesreč,
- razhodov partnerjev, ločitev, smrti,
- propada podjetja ali posla.

Proračun moramo vedno načrtovati tako, da ni preobremenjen. To lahko storimo tako, da načrtujemo tudi rezerve ali nekakšen blažilnik.

Da bi zmanjšali nepotrebno visoke dolgove zaradi posojil ali nakupov na obroke, je treba vsako naložbo dobro premisliti. Mlajši od 30 let, lahko hitro izgubijo pregled nad financiranjem pametnih telefonov, avtomobilov in potovanj.

Tudi navidezno pri "ugodnih" posojilih za izobraževanje je potrebno biti previden. Poleg tega je med mladimi lahko prisotna močna želja po neodvisnosti ter sanje o lastnem stanovanju in avtomobilu.

Zgodnje finančno opismenjevanje

Vrednost denarja ali potrošnega blaga je lahko za otroke precej abstraktna. Zato je še toliko bolj pomembno, da jih skozi igro učimo odgovornega ravnanja z denarjem. Šola je poleg doma in staršev eno glavnih okolij, ki prispeva k otrokovi socializaciji. Zato je mogoče v okviru institucionalnega izobraževanja pomembno prispevati k temu, da mladi pridobijo veščine pravilnega ravnanja z denarjem.

Tema: Finančno planiranje

Obstajajo precejšnje razlike v kupni moči potrošnikov v EU. To se odraža v strukturi porabe gospodinjestev. Med vsemi izdatki, je delež izdatkov oz. stroškov za hrano na primer najvišji v Romuniji, ki je ena od držav z najnižjim dohodkom na prebivalca.

(Nemški gospodarski inštitut)

Določanje proračuna

Države svoje prihodke in odhodke/stroške zberejo v letnem proračunu. Tudi podjetja pripravljajo proračun in izračunavajo pričakovane prihodke ter ocenjujejo stroške. S proračuni delajo tudi športni klubi. Celo samozaposleni in start-up podjetja morajo pripraviti načrt proračuna, da ugotovijo kaj si lahko privoščijo in ali bodo lahko pokrili svoje stroške in ohranili svoj vir preživetja.

Vsi ti ukrepi služijo istemu namenu: spoznati realno višino prihodkov in stroškov ter pridobiti realen vpogled v svoje finance. Na prvi pogled se to sliši dokaj preprosto, a predvsem novi podjetniki lahko pogosto podcenijo stroške, ki jih bodo morali nositi in precenijo svoj pričakovani dohodek.

Gospodinjstva

Tudi gospodinjstva tvorijo samostojno gospodarsko enoto, ki jo sestavlja vsaj ena oseba. Več ljudi, ki živijo skupaj, imenujemo skupno gospodinjstvo ali družina, če so stanovalci med seboj v sorodu. Gospodinjstva kot gospodarska enota se praktično ne razlikujejo od podjetij. Gospodinjstva nosijo odgovornost za zadovoljevanje potreb vseh svojih članov gospodinjstva. Poleg zadovoljevanja socialnih in ekoloških potreb svojih članov, so gospodinjstva odgovorna predvsem za dobro finančno načrtovanje. Poračuni za ogrevanje, elektriko ali plin se pripravijo šele ob koncu leta in so zato pogosto neprijetno presenečenje.

Priporočljivo je načrtovati in poskrbeti za finančne rezerve, da nas ne bodo preobremenili nepričakovani stroški

Finančno načrtovanje

Z ekonomskega vidika je dohodek gospodinjstva osnova za finančno načrtovanje.

To lahko vključuje plače, socialne prejemke, pokojnine in življenjska zavarovanja ali dohodke od obresti in najemnin.

Vse prihodke je potrebno vključiti v finančni načrt. Od prihodkov se odštejejo fiksni stroški, ki jih gospodinjstvo vsak mesec ima: najemnina, zavarovanje, avto in drugi ponavljajoči se stroški.

Pozorni moramo biti tudi na letne ali polletne stroške, ki jih je potrebno preračunati in porazdeliti čez celo leto. Kar ostane od mesečnega proračuna, lahko porabimo za hobije in prosti čas.

Varčevanje

Klasične pasti pri načrtovanju proračuna so nepričakovani stroški kot so pokvarjen pralni stroj ali stroški energije, pa tudi napačna ocena variabilnih stroškov. Stroški za ogrevanje, elektriko ali plin se obračunajo enkrat letno in so zato pogosto neprijetno presenečenje. Priporočljivo je načrtovati in poskrbeti za finančne rezerve, da nas ne bodo preobremenili nepričakovani stroški.

